Неущ – гъатхэмрэ IофшIэнымрэ я Маф!

Адыгэ макъ

№ 77 (20341)
2013-рэ илъэс
ГЪУБДЖ
МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 30

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гъатхэмрэ IофшIэнымрэ ямэфэкI

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр! ТичIыпIэгъу лъапIэхэр!

Гъатхэмрэ IофшIэнымрэ ямэфэкI пае тыгу къыддеIэу тышъуфэгушIо!

Мы мэфэкI шIагъор зэкIэ цIыфхэм зэдырямэфэкIэу алъытэ. Урысыем щыпсэурэ цIыфхэр зэкIэ, ныбжьэу яIэм, лъэпкъэу къызыхэкIыгъэхэм ямылъытыгъэу, ащ зэрепхых, нэбгырэ пэпчъ ыкIи обществэм хэхъоныгъэу ашIыщтым ылъапсэу щыт IофшIэным лъытэныгъэрэ шъхьэкIафэрэ зэрэфашIырэм ар итамыгъ. Адыгеим щыпсэухэрэр IофшIэным пытэу зэрепхых, ары тиреспубликэ социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ ышIынымкIэ, зэхъокIыныгъэшIухэр фэхъунхэмкIэ лъапсэу щытыри.

Тинахьыжъхэу, IофшIэным иветеранхэу Адыгэ Республикэм иэкономикэ изыкъегъэIэтын зиIахьышIу хэзышIыхьагъэхэм, Адыгеир нахь дахэ хъуным зиопыти, зишIэныгъи, зыкIуачIи непэ фэзыгъэIорышIэрэ пстэуми тхьашъуегъэпсэу ятэIо.

ЗэкIэми тызэгъусэу Iоф зэдатшIэмэ, гухэлъэу итхъухьагъэхэр зэкIэ къызэрэддэхъущтхэм тицыхьэ телъ.

ТичIыпIэгъу лъапIэхэр, псауныгъэ пытэ, насып шъуиIэнэу, шъуазыфагу сыдигъуи зэгурыIоныгъэ илъынэу, мамырэу шъупсэунэу, Адыгэ Республикэми, зэдыти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациеми апае IофышIоу ешъухьыжьэхэрэм гъэхъагъэхэр ащышъушIынэу тышъуфэлъаIо!

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Непэ — мэшIогъэкIуасэхэм я Маф

МэшIогъэкIосэнымкIэ къулыкъум иIофышIэхэу ыкIи иветеранхэу лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкIым — мэшIогъэкIуасэхэм я Мафэ фэшI тыгу къыддеIэу тышъуфэгушIо!

МэшIогъэкIосэ сэнэхьатыр сыдигъуи анахь сэнэхьат къинхэм ыкIи щынэгъошхо зыпылъхэм ащыщыгъ. Шъушъхьэ къырыкIощтым шъупымылъэу, мэшIолыгъэм шъуебэныжьызэ, зищыкIагъэхэм игъом шъуиIэпыIэгъу алъыжъогъэIэсы.

Шъо лIыхъужъныгъэу, пытагъэу къызхэжъугъафэрэм, IэпэIэсэныгъэшхо зэрэшъухэлъым ыкIи сыдигъуи цIыфхэм шъуадеIэным шъузэрэфэхьазырым апае Адыгеим щыпсэухэрэм лъытэныгъэшхо къышъуфашIы.

Гуетыныгъэ фышъуиIэу шъуипшъэрылъ зэрэжъугъэцакIэрэм, шъуисэнэхьат шъузэрэфэшъыпкъэм афэшI лъэшэу тызэрэшъуфэразэр мы мафэм шъотэIо.

Опытышхо зэрэшъуиIэм, теубытэгъэ ин зэрэшъухэлъым яшIуагъэкIэ машIом тишъолъыр зыкъыщимыштэнымкIэ шъуфэлъэкIыщтыр зэкIэ тапэкIи зэрэшъушIэщтым тицыхьэ телъ.

Псауныгъэ пытэ, насып, щыIэкIэ-псэукIэ дэгъу шъуиIэнэу, Адыгэ Республикэми, зэдыти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациеми апае шъуиIофшIэн гъэхъагъэхэр щышъушIынхэу тышъуфэлъаIо!

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Пшъэрылъхэр зэрагъэцакIэхэрэм тегущыIагъэх

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным пшъэрылъэу къыгъэуцугъэм диштэу, бюджетым епхыгъэхэу шъолъырхэм Iоф ащызышIэхэрэм ялэжьапкIэ къэIэтыгъэным, джащ фэдэу кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм ячэзыу хэтхэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным алъэныкъокIэ Iофхэм язытет зыфэдэм защытегущыIэгъэхэ видеоконференциер тыгъуасэ рагъэкIокIыгъ. Ар зэрищагъ УФ-м ивице-премьерэу Ольга Голодец.

Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан, республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр, министрэхэу Долэ Долэтбый, ЛIыхэсэ Махьмудэ, Мэрэтыкъо Рустем, Хъуажъ Аминэт, Наталья Широковар, Къулэ Мухьамэд, АР-м физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Мурат.

Пшъэрылъхэр зэрагъыцакIэхэрэм изэфэхьысыжьхэр къашIыгъэх Iофыгъоу агъэнэфагъэхэм япхыгъэ федеральнэ ыкIи регинальнэ министерствэхэм япащэхэм.

Ольга Голодец зыщимгъэрэзэгъэ чIыпIэхэм нахь къащыуцугъ, УФ-м и Президент иунашъо шIокI имыIэу шъолъырхэм агъэцэкIэн зэрэфаер къариIуагъ.

АР-м IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, 2013-рэ илъэсым иапэрэ мэзищ социальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ учреждениехэм аIутхэм ягурыт лэжьапкIэ мыщ нагъэсыгъ:

— Купэу «социальнэ IофышI» зыфиIорэм къыхиубытэхэрэм — сомэ 6755,92-рэ. (2013-рэ илъэсым ар сомэ 8616-м нагъэсынэу гухэлъ щыI). 2013-рэ илъэсым иапэрэ мэзищ тегъэпсыхьагъэу къызэрэрадзагъэмкIэ, гурыт лэжьапкIэу республикэм щагъэнэфагъэм ар ипроцент 39,2-рэ мэхъу. Илъэсым зэрэгугъэхэрэр гурытымкIэ процент 47,5-м нагъэсынэу ары.

— Купэу «врачхэм» — сомэ 15430,30-рэ. (2013-рэ илъэсым а къэгъэлъэгъоныр сомэ 23526-м кIагъэхьан гухэлъ щыI). Илъэсэу тызыхэтым иапэрэ мэзищ тегъэпсыхьагъэу къызэрэрадзагъэмкIэ, гурыт лэжьапкIэу тишъолъыр щагъэнэфагъэм ар ипроцент 89,6-рэ мэхъу. ГурытымкIэ мы илъэсым къыкIоцI процентi 129,7-м нагъэсынэу ары зэрагъэнафэрэр.

— Купэу «гурыт медицинэ персоналым» епхыгъэхэм лэжьапкIэу къахьырэр сомэ 10464,91-рэ мэхъу. (2013-рэ илъэсым ар сомэ 13713-м нагъэсынэу гухэлъ щыI).

— Мы купым къыхиубытэрэ нэмыкI IофышIэхэм ягурыт лэжьапкIэ джырэ уахътэм сомэ 7635,89-рэ мэхъу. (2013-рэ илъэсым къыкIоцI ар сомэ 9087-м нагъэсынэу гухэлъ щыI.

— Купэу «кIэлэегъаджэхэм, кIэлэпIухэм» гурытымкIэ сомэ 10864,96-рэ лэжьапкIэу къахьы. (Илъэсым къыкIоцI а къэгъэлъэгъоныр сомэ 13604-м нагъэсынэу гухэлъ щыI).

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

ЖъоныгъуакIэм и 5-р —дин мэфэкIышхоу Пасхэр зыщыхагъэунэфыкIырэ Маф

Адыгеимрэ Мыекъуапэрэ я Епископэу Тихон фэкIо Лъытэныгъэ зыфэтшIырэ зиусхьан!

О пшъхьэкIи, зэкIэ чыристан диныр зылэжьыхэрэми тышъуфэгушIо Пасхэ мэфэкIышхом фэшI!

Чыристан диным цIыфыгъэ шэпхъэ лъапсэу иIэхэр: гукIэгъур, зы цIыфым адрэр фэгумэкIыныр, щыIэныгъэм уфэблэныр ыкIи ар нахьышIу зэрэхъущтым удэлэжьэныр — мы мэфэкIым дэгъоу хэолъагъох.

Тикъэралыгъо игушъхьэлэжькIэн инхэм зыкIэ ащыщэу щыт мы мэфэкIым цIыфхэм агухэр нахь зэпэблагъэ ешIых, шIу зэфашIэным фепIух, обществэм мамырныгъэрэ зэгурыIоныгъэрэ къыхелъхьэ, къыткIэхъухьэхэрэр шэн хэбзэ-зэхэтыкIэ дахэу нахьыжъхэм ахэлъхэм акIырыплъынхэм фегъасэх.

Тыгу къыддеIэу мы мафэм фэшI зэкIэ чыристан диныр зылэжьыхэрэм тафэгушIо, псауныгъэ пытэрэ щыIэкIэшIурэ яIэнэу, ублэпIэшIу пстэуми гъэхъэгъакIэхэр ащашIынхэу афэтэIо!

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Къэралыгъо Советым — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Iоф зэришIэрэм, цIыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ программэхэм ягъэцэкIэн гъэхъагъэу щишIыгъэхэм афэшI ыкIи къызыхъугъэр илъэс 55-рэ зэрэхъурэм епхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Агъырджанэкъо Рэмэзан Темыржьан ыкъом,** IофшIэнымкIэ ыкIи цIыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ ГъэIорышIапIэу Кощхьэблэ районым щыIэм ипащэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Iоф зэришIэрэм, ипшъэрылъхэр еIолIэнчъэу зэригъэцакIэхэрэм, зиIоф аIуагъэхэр гъогу тэрэз тегъэуцожьыгъэнхэм фытегъэпсыхьэгъэ Iофтхьабзэхэм чанэу зэрахэлажьэрэм, уголовнэ-гъэцэкIэн лъэныкъом ихэхъоныгъэ иIахьышхо зэрэхишIыхьэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **ГъукIэлI Аслъан Казбек ыкъом,** Урысыем гъэпщынэнымкIэ ифедеральнэ къулыкъу ублэпIэ сэнэхьат гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ иучреждениеу «Сэнэхьат зыщызэрагъэгъотырэ училищэу N 200-р» зыфиIорэм иметодист, производствэм фэгъэсэгъэнхэмкIэ мастерым.

Яунэхэм арысхэу рагъаджэх

Мэлылъфэгъум и 25-м АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ иколлегие зэхэсыгъо иIагъ. Ащ къыщаIэтыгъэ Iофыгъохэм ащыщых сэкъатныгъэ зиIэ кIэлэцIыкIухэр яунэхэм арысхэу, Интернетыр агъэфедэзэ, егъэджэгъэнхэр, гъэсэныгъэмкIэ лъэпкъ Iофтхьабзэу «Наша новая школа» за 2012 год» зыфиIорэ доклады Интернетым зэрэщытегущыIагъэхэм икIэуххэр, АР-м истипендиехэм ягъэнэфэн, къэралыгъо тынхэр къызыфагъэшъошэнэу къагъэлъэгъуагъэхэр ыкIи нэмыкIхэр.

Зэхэсыгъор зэрищагъ министрэу Хъуажъ Аминэт.

Апэрэ Iофтхьабзэу зытегущыIагъэхэр гъэсэныгъэм лъэныкъуакIэу къыхэхьагъэмэ ащыщ, непэ ащ социальнэ мэхьанэшхо зэриIэр гъэнэфагъэ. Ар къыдэтлъытэзэ, ащ фэдэ егъэджэныр тиреспубликэ зэрэщызэхащагъэм нахь игъэкIотыгъэу нэIуасэ шъуфэтшIыщт. Мы Iофыгъом фэгъэхьыгъэу коллегием къыщыгущыIагъ министерствэм иIофышIэу Пчэнышъое Фатимэ.

— Лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъ» зыфиIорэм илъэныкъо шъхьаIэу мы Iофтхьабзэр едгъэжьагъ, 2009-рэ илъэсым къыщыублагъэу сэкъатныгъэ зиIэ сабыйхэр етэгъаджэх, — къыIуагъ Пчэнышъуаем. — Сэкъатныгъэ зиIэ кIэлэцIыкIухэу зиакъылкIэ щыкIагъэ зимыIэхэр ары Интернетыр бгъэфедэзэ ебгъэджэнхэ плъэкIыщтхэр. Ахэр яунэхэм арысхэу гурыт еджапIэм ипрограммэ аIэ къырагъахьэ. Мы Iофтхьабзэм изэхэщэн бюджетитIури — федеральнэри республикэри хэлажьэх. Апэ IофтхьэбзакIэр зетэгъажьэм сабый 26-рэ къыхэтхыгъагъ. Ахэм ягъэджэн пэIухьанэу сомэ миллиони 10 Iэпэщыпэр федеральнэ бюджетым къытIупщыгъагъ, республикэ бюджетым миллионитIу фэдиз къыхэкIыгъагъ.

2010-рэ илъэсым яунэ исхэу сэкъатныгъэ зиIэ кIэлэцIыкIу 60 егъэджэным къызэлъиубытыгъ, джы непэ республикэм кIэлэцIыкIу 70-рэ щырагъаджэ.

Сабыйхэр езыгъэджэщтхэм ягъэхьазырыни Iофыгъо гъэнэфагъэ пылъ. Москва щыIэ Гупчэу «ЕгъэджэнымкIэ шIыкIэхэр» зыфиIорэм зэхищэрэ курсхэм тикIэлэегъаджэхэр ащеджэх. Апэ IофтхьэбзакIэр зетэгъажьэм республикэм икIыгъэ нэбгыритIу Москва дгъэкIогъагъэ, ятIонэрэ илъэсым кIэлэегъэджэ 22-рэ тэ тиреспубликэ щедгъэджагъ. Ахэм шIэныгъэхэм яхэгъэхъон пылъ республикэ институтым зэхищэгъэ курсхэр акIугъэх. КурсхэмязэхэщэнкIэ Москва щыIэ Гупчэр IэпыIэгъу къытфэхъугъагъ, джыри ащ тепхыгъэу Iоф тэшIэ.

Егъэджэным игъом ащ къырагъэблэгъэгъэ кIэлэегъаджэ пэпчъ иупчIэхэмкIэ джэуапхэр ыгъотыгъэх, мы егъэджэкIэ шIыкIэмкIэ Интернетыр тэрэзэу зэрэбгъэфедэщтыр зэрагъэшIагъ, зэкIэ егъэджэкIэ амалэу щыIэмэ защагъэгъозагъ.

Сабыйхэр илъэсыкIэ еджэгъум икъу фэдизэу зэрэфэхьазырхэр кIэлэегъаджэхэм зэрагъашIэ, ахэм яунэхэр къакIухьэх, егъэджэнымкIэ амалэу яIэхэм яплъых. ЕтIани илъэс еджэгъур окIофэ ахэр якIэлэеджакIохэм зыщищыкIагъэм аIокIэх. ЗэкIэмкIи тиреспубликэ сэкъатныгъэ зиIэ сабый 99-рэ щэпсэу. Ау зэкIэри Интернетым кIэрысхэу ебгъэджэнхэу япсауныгъэкIэ амал яIэп.

Непэ Мыекъуапэ ащ фэдэ сабыеу щеджэрэр нэбгырэ 30 мэхъу, Мыекъопэ районым сабыи 10, Тэхъутэмыкъое районым 7, Адыгэкъалэ 5, Теуцожь районым 2, Кощхьэблэ районым 2, Джэджэ районым 4, Шэуджэн районым 2 ыкIи Красногвардейскэ районым нэбгыри 6 ащырагъаджэ.

Мы илъэс еджэгъум федеральнэ бюджетым ахъщэ къытIупщынэу АР-м иминистрэхэм я Кабинет зыфигъэзагъэп. Тэ тибюджет сомэ миллион 15-рэ мин 386-м ехъу сабыйхэм ягъэджэн пае къыдилъытагъ.

2009-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2011-рэ илъэсым нэс мы егъэджэкIэ шIыкIэм пае ахъщэшхо зыосэ техникэ мызэу, мытIоу ащэфыгъ. Сабый 96-м ыкIи кIэлэегъэджэ 51-мэ Iоф зэрашIэщт компьютерхэр къащэфыгъэх, ахэр Интернетым рапхыгъэх. Ащ фэдэу сабыйхэм ягъэджэн зэхэзыщэрэ Гупчэу республикэм иIэм пае зэкIэ ищыкIэгъэ техникэр зэрагъэгъотыгъ.

Республикэ Гупчэм непэ кIэлэегъэджэ 48-рэ епхыгъэу Iоф ашIэ, ахэм предмет зэфэшъхьафхэмкIэ кIэлэцIыкIухэр яунэхэм арысхэу рагъаджэх.

Зэхэсыгъом къызэрэщаIуагъэмкIэ, мыщ фэдэ егъэджакIэм изэхэщэн министерствэм ренэу инэплъэгъу ит, кIэлэцIыкIухэр зэрэрагъаджэхэрэр, техникэм изытет еуплъэкIух.

СИХЪУ Гощнагъу.

ХэтэрыкIхэм ядэлэжьэн зеушъомбгъу

Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ дэкIыгъо зэхэсыгъо псэупIэу Хансксм щызэхищэгъагъ. ЗэIукIэм хэлэжьагъэх районхэм ыкIи Мыекъуапэ мэкъу-мэщымкIэ ягъэIорышIапIэхэм япащэхэмрэ яспециалистхэмрэ, къоджэ псэупIэхэм япащэхэр, хэтэрыкIхэм ядэлэжьэн пылъхэм ащыщхэр. Пшъэрылъ шъхьаIэу зэIукIэм иIагъэр муниципальнэ гъэпсыкIэ зиIэ къалэу Мыекъуапэ теплицэхэм хэтэрыкIхэр къащыгъэкIыгъэнхэмкIэ IофшIэкIэшIоу щыIэ хъугъэм фэгъэнэIосэгъэнхэр ары. Къалэу Мыекъуапэ иадминистрацие ипащэ иапэрэ гуадзэу Аулъэ Юрэ зэIукIэм хэлажьэхэрэм къафиIотагъ Iофыгъоу зыфызэрэугъоигъэхэр къалэм хэхьэхэрэ псэупIэхэм зэращыгъэпсыгъэр.

— ТипсэупIэхэм чIыгум идэлэжьэнрэ ащ къытырэ гъомылапхъэу къахьыжьырэм хэгъэхъогъэнымрэ афэгъэхьыгъэ программэу 2011 — 2015-рэ илъэсхэм ателъытагъэу итхъухьагъэр тэгъэцэкIэжьы, — ыIуагъ Ю.Ш. Аулъэм. — А программэм къыхеубытэ пленкэкIэ ухъумэгъэ чIыгум хэтэрыкIхэр къыщыгъэкIыгъэнхэр нахьышIоу зэхэщэгъэныр. Мэхьэнэ ин зэттырэ а Iофым пылъхэм тимуниципальнэ бюджет къыхэкIэу теплицэхэм яшIын ыкIи ящыкIэгъэ оборудованием икъэщэфын атырагъэкIодэрэ ахъщэм щыщ Iахь гъэнэфагъэм пэIухьащтыр ятэты. ФэбапIэу агъэпсыгъэм ыубытырэ чIыгу квадратнэ метрэ пэпчъ сомэ 300 аIокIэ. А программэм 2011-рэ илъэсым Мыекъуапэ, станицэу Ханскэм, поселкэу Севернэм ащыпсэухэрэр арых ныIэп хэлажьэщтыгъэхэр. Ахэм ащыщхэм фэбэпIэ 33-у чIыгу квадратнэ метрэ 5302-рэ зыубытырэр зэрашIыгъэм фэшI субсидиеу сомэ зы миллионрэ мин 222-рэ яттыгъагъ. 2012-рэ илъэсым ахэм къахэхъуагъэх къалэм къепхыгъэхэ поселкэу Западнэм, къутырхэу Косиновымрэ Гавердовскэмрэ ащыпсэухэрэм ащыщыбзэр. Ащ къыхэкIэу икIыгъэ илъэсым пстэумкIи фэбэпIэ 73-рэ квадратнэ метрэ 7860-рэ ауботэу агъэпсыгъ, ащ фэшI сомэ миллиони 2-рэ мин 358-рэ аIэкIэхьагъ.

Зигугъу къэтшIырэ Iофым зызиушъомбгъукIэ, къалэм къепхыгъэ псэупIэ чIыпIэхэм Iофыгъо заулэ ащызэшIохыгъэ хъущт. АпэрэмкIэ, къахьыжьырэ хэтэрыкI зэфэшъхьафхэмкIэ чIыпIэ бэдзэрхэр агъэбаинхэ ылъэкIыщт. Тызыхэт илъэхьаным ахэм ащащэрэр макIэп станицэу Хансксм, фэшъхьаф псэупIэхэм къащагъэкIыгъэу. Ащ дакIоу теплицэхэр зиIэхэм нэмыкI IофшIапIэ ящыкIагъэп, яунагъо ыгъэфедэщт хэтэрыкIхэри ащ къыдахых. Анахьэу къыхэгъэщыгъэн фае а Iофым федэу къафихьырэр зэрэмымакIэр.

ЗэIукIэм хэлажьэхэрэр автобусым рагъэтIысхьэхи, станицэу Ханскэм анахь фэбэпIэ ин дэгъухэр зиIэхэу хэтэрыкI зэфэшъхьафхэр бэу къызыгъэкIыхэрэ унагъохэм ащыпсэухэм адэжь ращэжьэх. Станицэ кIоцIым щызэбгырыкIырэ гъогухэм арыкIорэ автобусым уисэу унэгъо хатэхэм уазыхаплъэкIэ, осышхоу къесыгъэм ахэм янахьыбэхэм шъошэ фыжь къащилъагъэу къыпщэхъу.

Хански къоджэ псэупIэм иадминистрацие ипащэу Сергей Масаловым автобусыр къыщегъэуцу Юрий Бойкэм иунэ дэжь. Ащ ищагу лъэшэу зэтегъэпсыхьагъ. Унэ дэгъум фэшъхьаф псэолъэ нахь цIыкIухэр къешIэкIыгъэх.

— Джары шъуеплъ хэтэрыкIхэм якъэгъэкIын дэмышъхьахызэрэр зыфищэхэрэм, — еIо Сергей Масаловым.

Хатэм хэт теплицэ лъэгэ инэу зычIэхьагъэхэм нэшэбэгу къулэхэу лъагэу дэкIоягъэхэр сатырэ зэнкIэ дахэхэу щызэпэIутых. Ахэр зиIэшIэгъэхэ зэшъхьэгъусэхэм къаIуатэ зычIэтхэ фэбапIэм фэдэхэу яинагъэкIэ зэтекIхэу заулэ зэряIэр, нэшэбэгур, помидорыр, къэбаскъэр, щыбжьыир къазэращагъэкIыхэрэр. Зигъо хъугъэу аугъоижьырэ нэшэбэгу килограммыр сомэ 70 — 80-кIэ зэхэубытагъэу аращэ къафэкIохэрэ щэфакIохэм.

— Мылъкуби тетэгъэкIуадэ, къини пытэлъагъо, етIанэ федэу къытфыхэкIырэм тегъэгушIожьы, — еIо Юрий Бойкэм. — Мыщ фэдиз зиинэгъэ фэбапIэм хэхьагъэр лъапIэу къытфекIугъ, зэрэдгъэфабэрэм текIуадэрэри макIэп. Мары шъолъэгъу нэшэбэгу лъапсэхэм акIэрылъ хьашъо шлангэу гъонэ цIыкIухэр зиIэхэр, ащкIэ псыри, чIыгъэшIури аIэкIэтэгъахьэ. Рассадэр къэтэгъэкIы, тэгъэтIысы, нэшэбэгу къулэхэу зыхахьохэрэр чIыгум темылъхэу дэкIоенхэм фэшI кIэтэпхэх. Бэ ыщыкIагъэр, ау джы мары охътэ шIукIае хъугъэу нэшэбэгур тэщэшъ, пыкIодагъэри къыхэкIыжьы, тызэрыпсэуштыри къыхэтэхы.

Ащ екIыхэшъ, ягъунэгъу щагоу Юрий Бойкэм икъоу Сергей иунагъо зыщыпсэурэм макIох. Ари лъэшэу зэтегъэпсыхьагъ.

Хатэм теплицэ инитIу щызэпэIут. Зым нэшэбэгу, адрэм помидор къащагъэкIы. Сергейрэ ишъхьэгъусэрэ къызэраIорэмкIэ, хэтэрыкIхэм якъэгъэкIын зэрэпылъхэм рыкIэгъожьхэрэп, ащ къыкIахырэр ары яунагъо зэраIыгъыри, ящыкIэгъэ пстэур зэращэфырэри.

ЕтIани унэгъуитIумэ къагъэкIырэ хэтэрыкIхэм яплъыгъэх зэIукIэм хэлэжьагъэхэр. Ахэм зэкIэми зэдырагъаштэу къаIуагъэр зы: чIыгу ухъумагъэм хэтэрыкI зэфэшъхьафхэр къыщыгъэкIыгъэнхэр унагъомкIэ непэ федэ, арышъ, республикэм а Iофым зыщегъэушъомбгъугъэн фае.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Сурэтыр зэхахьэм къыщытырахыгъ.

Узэрыгушхон ныбжьыкIэхэр тиIэх

Сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэр мы мафэхэм Лъэпкъ театрэм щагъэшIуагъэх.

КIэлэеджэкIо пэрытхэм дипломхэмрэ шIухьафтынхэмрэ афагъэшъошагъэх. Ахэм ащыщых Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентэу Александр Зайцевыр, Джэджэ районым ит гурыт еджапIэу N 1-м икIэлэеджакIоу Александра Кутузовар, Адыгэкъалэ дэт гурыт еджапIэу N 3-м щеджэрэ Лпымыщэкъо Беллэ. ЗэкIэмкIи ахэр нэбгырэ 21-рэ мэхъух.

Урысые олимпиадэм ия III-рэ шъолъыр уцугъор ыкIи 2012 — 2013-рэ илъэс еджэгъум зэхащэгъэ олимпиадэ заулэхэмкIэ текIоныгъэ къыдэзыхыгъэхэр къырагъэблэгъагъэх. Нахь къахэщыгъэхэм ащыщ Адыгэ республикэ гимназием ия 9-рэ класс щеджэрэ Дарья Цыба. Ащ биологиемкIэ, ОБЖ-мкIэ текIоныгъэ къыдихыгъ, хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къыхьыгъ. Мы мафэхэм пшъэшъэжъыер биологиемкIэ Урысые олимпиадэу Оренбург щызэхащагъэм хэлэжьагъ ыкIи текIоныгъэ къыщыдихыгъ. 2013-рэ илъэсым сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэм IэпыIэгъу афэхъугъэнымкIэ Урысыем щагъэнэфэгъэ шIухьафтыныр къыратынэу агъэлъэгъощт. Ащ нэмыкIэу, Мыекъопэ гимназиеу N 22-м ия 11-рэ класс щеджэрэ Апыщ Асия хьисапымкIэ, информатикэмкIэ зэхащэгъэ олимпиадэхэм текIоныгъэ къащыдихыгъ, астрономиемкIэ, экономикэмкIэ призер хъугъэ.

Сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэм IэпыIэгъу афэхъугъэнымкIэ УФ-м ыкIи АР-м япремиехэр нэбгырэ 52-мэ къалэжьыгъэх, предмет зэфэшъхьафхэмкIэ текIоныгъэ къыдэзыхыгъэу агъэшIуагъэхэм япчъагъэ нэбгырэ 200-м ехъу.

ПIАТЫКЪО Анет.

РЕГЪЭБЛАГЪЭХ

Хъопсэрыкъо Мурат Къырымчэрые ыкъом партиеу «Единая Россия» зыфиIорэм ыкIи Тхьаматэу Д. И. Медведевым ишъолъыр общественнэ приемнэ 2013-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм и 15-м сыхьатыр 10-м къыщегъэжьагъэу 14-м нэс цIыфхэр регъэблагъэх. ЧIыпIэу зыдэщыIэр: **къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 4.**

Телефонэу 8-985-767-75-09-мкIэ шъутеон шъулъэкIыщт.

УСАКIОУ ШЭКIО АБРЕК КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 70-рэ МЭХЪУ

Усэхэр

ДзэкIолI бзылъфыгъ

Тыргъэтау, е, си Тыргъэтау,
Уигугъу зашIкIэ, гур лъэшэу къытеу.
Хъишъэу ппылъым шъхьэр егъэуназ,
ПцIэ зэхэтхмэ, непи тилыуз.

Тыргъэтау, е, си Тыргъэтау,
ЛIэшIэгъу къатхэм о пцIэ къащычIэу.
«Тыргъэтау» заIокIэ, гум зеIэт,
СэркIэ къинми, хъугъэр къэсэIуат:

Уишъхьэгъусэ фэхи, заом уIухьагъ,
Убзылъфыгъэми лIыгъэр о зепхьагъ.
КIуачIэр къыздипхыгъэр тхьэм ышIэн,
Бын-унагъо зиIэм зэхишIэн.

«Тыргъэтау» — укъызэхъум пфаусыгъ,
Адыгэ лъэпкъым тыгъэу укъыфепсыгъ.
О пцIэ — шъошэ дахэу зэпэшIэт,
СтIашъу Юрэ имузей чIэт.

О пцIэ — «Налмэсым» изы къашъу,
Iэгу тытео, лъэшэу тегъэгушIу.
Ощ фэдэ бзылъфыгъэр мэкIэ дэд,
Гоу пкIоцIылъыр — егъэшIэрэ тхыд.

«Тыргъэтау» заIокIэ, гур мэуз,
Хъишъэу ппылъым шъхьэр егъэуназ.
«Тыргъэтау» заIокIэ, гум зеIэт,
УцIэрыIоу, къашъоу, шъуашэу укъытхэт.

Къуаджэр пчэдыжьым

Шъхьанызгъупчъэ апчмэ
тыгъэр ащыджэгоу,
Зэрэкъуаджэу нэфынэм къыдэущы.
Iэхъогъу угъоипIэр осэпс лъэгоу,
Шъуз жьырытэджмэ чэмхэр ащых.

Лэбэ кIэй пщагъор шъхьарыхьагъэу,
Умылъэгъоу жьым ымакъэ къехьы.
Куи машини зэтегъэпсыхьагъэу,
Шъхьадж ипакIэ псынкIэу зырегъэхьы.

Мэз цунэм напIэр къыIэтыгъэу,
ЕплъэкIырэп губгъом илэжьыгъэ.
ПсынэкIэчъым лъагъор хиутыгъэу,
ЕбгъукIорэр хэтми регъэблагъэ.

УигъэкIэжьэу къуаджэм ипчэдыжь,
Ижьы IэшIуи сыдэу ащ гухахъу!
Чэщ рэхьатыр къуаджэм ипчэдыжь
Мэфэ жъот гъэбэжъукIэ зэблехъу.

Къещхы, къысфещхы

Тыгъэр цэкъалэу къепсы, къэошъуапщэ,
Ощхыр гъогу сапэм щэутэкорэпщы.

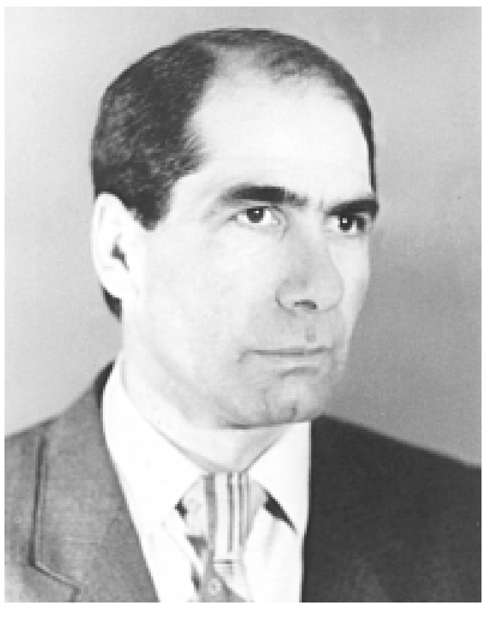

ЗэлъашIэрэ кIэлэегъаджэу, журналистэу, усакIоу ШэкIо Абрек 1943-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм и 5-м къуаджэу Джамбэчые къыщыхъугъ, щапIугъ. Ар 1955 — 1958-рэ илъэсхэм икъуаджэ дэт илъэсибл еджапIэм ыкIи 1961-рэ илъэсым Шэуджэн районым ит Мамхыгъэ гурыт еджапIэу N4-м ащеджагъ. Нэужым Адыгэ къэралыгъо кIэлэегъэджэ институтым (джы университет) филологиемкIэ ифакультет чIахьи, 1967-рэ илъэсым къыухыгъ. А илъэсым къыщегъэжьагъэу икъоджэ гупси, иройон ипсэупIэхэм ащыщхэу Улапи, Красногвардейскэми кIэлэегъаджэу, гурыт еджапIэхэм япащэу илъэс 35-рэ Iоф ащишIагъ.

Цыхьэу къыфашIыгъэр къыгъэшъыпкъэжьэу пIуныгъэ-гъэсэныгъэм фэлажьэзэ, Красногвардейскэ райкомым пропагандэмрэ агитациемрэкIэ иотдел иинструкторэу агъэнафэ. Нэужым пэщэ кадрэхэмкIэ гъэпытэгъэн фэе чIыпIэ колхозэу Лениным ыцIэкIэ щытым ипартком исекретарь IэнатIэ Iуагъахьэ. Илъэс пчъагъэрэ ар зегъэцакIэм къэнэфагъ цIыфхэр дэгъоу зэригъэкIунхэ зэрилъэкIырэр, ицIыфыгъэ шапхъэу зэрэпсэурэмкIэ щысэтехыпIэу зэрэщытыр.

Мы аужырэ илъэсхэм Абрек Красногвардейскэ район телевидением иредакторэу Iоф ышIэзэ, адыгабзэкIэ къэтын-къэгъэлъэгъон шъэ пчъагъэ ыгъэхьазырыгъ.

ШэкIо Абрек литературнэ творчествэм пылъ, ащ ытхыхэрэр 1963-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу къыхаутых, урысые тхакIохэм я Союз хэт. Иусэхэр Адыгеим ипрозаик ыкIи усэкIо ныбжьыкIэхэм атхыгъэхэр зыдэт тхылъэу «КIочIэ зэикI» зыфиIорэм къыдэхьагъэх. Усэхэр зыдэт тхылъхэу «ДахэкIэ сыпэгъокIы», «КъысфакIу, орэд», «Тэтэжъ иш», «Тыгъэнур» зыфиIохэрэр Адыгэ тхылъ тедзапIэм къыщыдагъэкIыгъэх. Мы зигугъу къэтшIыгъэхэм афэшъхьафэу кIэлэегъаджэхэмрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэмрэ аIут IофышIэхэм апае «ЦIыфыгъэр гъэлъапIэ», «Унагъом сабый къихъуагъэмэ», «Гур орэкъабзэ, жабзэр орэдахэ» зыфиIохэрэ тхылъхэр къыдигъэкIыгъэх. ЕджапIэхэм зэращырагъэджэхэрэ тхылъхэм ШакIом иусэхэр къадагъэхьагъэх.

ЗэлъашIэрэ композиторхэу Натхъо Джанхъот, Анзэрэкъо Чеслав, Гъонэжьыкъо Аскэр, Гъонэжьыкъо Марыет, нэмыкIхэми Абрек иусэхэр орэдышъом ралъхьагъэх.

Уныбжь илъэс 70-рэ зэрэхъурэр зыщыхэбгъэунэфыкIырэ мафэм ехъулIэу гъэзетым иIофышIэхэр агу къадеIэу къыпфэгушIох, уитхыгъэхэмкIэ цIыфхэр бгъэгушхохэу, бгъэгушIохэу бэрэ, бэрэ ущыIэнэу къыпфэлъаIох!

Мыщ къыкIэлъыкIоу къыхэтэутых ШэкIо Абрек иусакIэхэм ащыщхэр.

Шъоф напэр бзыбзэу къызэлъетхьакIы,
Уц къашхъом лъапцIэу сыкъыщечъэкIы.

Ощх лъэкъо кIыхьэм сызыкIимыгъахьэу,
Къещхы, къысфещхы хахъор къысфихьэу.
Жьым ызэу, кIапщэу ощхыр гъэбэжъу нэгу,
Коцышъхьэ пщэрым къегушIукIы ыгу.

Сэгузажъо

Сэгузажъо сыкIо хъумэ,
Iанэр къашIэу сышхэ хъумэ.
Сэгузажъо гъатхэр къэсмэ,
КIымэфэшхоу осыр къесмэ.

Сэгузажъо мэкъу сеомэ,
Нэпкъышъхьапсэу Лабэ къиумэ.

Сэгузажъо лъфыгъэр къэтмэ,
Сипхъорэлъфыр гъогу тетмэ...

Мэгузажъо зи зимыIи,
Зигъэпсэфрэп гъот зиIи.
ЩыIэныгъэр хэткIи зэжъу,
Рены-псынэу сэгузажъо.

Сэгузажъо пкIыхьэм сыхэтэу,
Сыкъэущмэ, сыкъызщылъэтэу...
Сэгузажъо сыщыIэнэу,
Къин пстэури сщыIэнэу.

Сэгузажъо кIалэ спIунэу,
Синахьыжъ згъэлъэпIэнэу.
ГугъуемылIхэр слъэгъун слъэкIрэп,
Сымыгузажъомэ, сигъогу хэкIрэп.

Тыгухэр кIэшIагъэх

ГущыIэ зэдыргъым
Зэфагъэр хэстыхьэ.
Гоу жъагъэу, пагъэм
ИгъашIэ кIыхьа?!

Къытхахъоу тэIо —
Тыгухэр кIэшIагъ.
Тэшэсэу тэIо —
Тиш боу ерагъ.

ЛIыгъэ зыхэлъым
Куо-хьаур иджагъу.
Псалъэр зилъапIэм
Бэу хелъхьэ щыгъу.

Гугъэ мыухыжьым
Яжьэу теутхыпкIы,
Гупшысэ зыухыижьым
ГъашIэр егъэкIэкIы.

Къытхахъоу тэIо,
ТхэкIыми тшIэрэп.
Тэшэсэу тэIо,
Тепсых тшIоигъоп.

Лъэрыгъыпсыр пытэу
Онэгум терэс.
ЧIым нэфыр шъхьарытэу
Тэрэлэжь тыгъэпс!

Нэфылъ

Нэфылъэ зэкIэчыгъом къэгъагъэр зэIокIы,
Уцыр шхъонтIабзэу чIым къыхеуты.
Атэкъэ сыджыплъым макъэр елъэкIы,
Къэрэу пшъэ кIыхьэм кIыйзэ зеIэты,

Сабыир кушъэм афимызагъэу,
Нэфылъэ пасэм лъэшэу фэзэщы.
Сэ мы дунаим сыгу фэгъэзагъэу,
Тыгъэнэбзыймэ сыкъагъэущы.

Ошъогу къашхъуа, хьауми ошъуапща —
Тара сабыим нахь ыгу рихьыщтыр?
Пчэдыжь нэфылъым ижьыбгъэ кIапщэ
Сыд къэбара сэ къысфихьыщтыр?!

Шъыпкъэ, сыгу фэдэу чIым сыщэпсэу,
Ау мы дунаир хэта рэхьатым?
ЦIыф макIа непэ мамыр кIэхъопсэу,
Зыпсэ щыхэзрэр а зы сыхьатым?!

Сыд къэбара, сегъэгумэкIы,
Пчэдыжь нэфылъым сэ зэхэсхыщтыр?
ЧIым игурыма, къэбар гухэкIа
Пчэдыжь нэфылъым сэ къысфихьыщтыр?

Сабыир кушъэм афимызагъэу,
Пчэдыжь нэфылъым лъэшэу фэзэщы.
Сэ мы дунаим сыгу фэгъэзагъэу,
Тыгъэнэбзыймэ сыкъагъэущы.

Фестивалыр Мыекъуапэ щыкIощт

Федеральнэ целевой программэу «Урысыем икультур (2012—2018-рэ илъэсхэр)» ыкIи республикэ целевой программэу культурэм, искусствэм ыкIи художественнэ гъэсэныгъэм хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэным фэлажьэрэм къызэрэдилъытэу, тиреспубликэ жъоныгъуакIэм и 14-м къыщегъэжьагъэу и 17-м нэс Дунэе фестивалэу «Адыгеим ижъогъожъыехэр» зыфиIорэр щыкIощт.

Ащ изэхэщакIох Урысые Федерацием ыкIи Адыгэ Республикэм культурэмкIэ яминистерствэхэр ыкIи АР-м лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэ.

Адыгеим шэн-хабзэ щыхъугъэ фестивалым пшъэрылъэу иIэхэм ащыщых народнэ творчествэм ижанрэ зэфэшъхьафхэмкIэ ныбжьыкIэхэм эстетическэ ыкIи духовнэ пIуныгъэ тэрэз ягъэгъотыгъэныр, лъэпкъ культурэм фэщэгъэнхэр ыкIи ащ уасэ фашIэу пIугъэнхэр, творческэ IэпэIэсэныгъэ зыхэлъ кIэлэцIыкIухэр къыхэгъэщыгъэнхэр, лъэпкъ ыкIи хэгъэгу зэфэшъхьафхэм ялIыкIохэр зэхэхьанхэр, зэрэшIэнхэр, кIэлэцIыкIу коллективхэм япащэхэр яопыткIэ зэхъожьынхэр, нэмыкIхэри.

Фестивалыр мэхьанэшхо зэратырэ ыкIи лъэныкъуабэ къызэлъызыубытырэ проектэу щыт. Илъэс къэс ар IэпэIэсэныгъэ зыхэлъ кIэлэцIыкIухэмрэ зихэхъогъухэмрэ къэзыугъоирэ, зэзыщалIэхэрэ Iофтхьабзэу мэхъу. Дэхагъэм, мамырныгъэм, ныбджэгъуныгъэм, хьалэлныгъэм ямэфэкIышхоу ар рекIокIы. Ащ имызакъоу, фестивалым хэлажьэрэ пэпчъ зыкъигъэлъэгъонэу амал егъоты.

Фестивалым IэпэIэсэныгъэ зыхэлъ кIэлэцIыкIубэ искусствэм идунай хищагъ. Мыщ хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къыщызыхьыгъэ ныбжьыкIэхэр етIанэ мэхьанэ зэратырэ Урысые ыкIи Дунэе форумхэм ахэлажьэхэу ыкIи къащахагъэщыхэу мэхъу.

«Адыгеим ижъогъожъыехэр» ныбжьыкIэхэм зэрашIогъэшIэгъоным ыкIи зэрящыкIагъэм ишыхьат мы илъэсым игъэтхапэ икIэухым чIыпIэ фестивалэу рекIокIыгъэм кIэлэцIыкIу ыкIи зихэхъогъу 3100-рэ зэрэхэлэжьагъэр. Джы жъоныгъуакIэм кIощт фестивалым хэлэжьэщтых Абхъазым, Молдовэм, Украинэм, Темыр Кавказым иреспубликэхэм ыкIи нэмыкI чIыпIэхэм къарыкIыщт ныбжьыкIэхэр. Адыгэ къэралыгъо университетым ыкIи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ястудентхэм Африкэм, Монголием, Нигерием, Палестинэм, Сирием, Туркменией ялъэпкъ творчествэ къагъэлъэгъощт.

Фестивалым илъэси 6-м къыщегъэжьагъэу 22-м нэс зыныбжьхэр хэлэжьэнхэ фитых. Ахэр орэдыIонымкIэ, къэшъонымкIэ, Iэмэ-псымэхэм къягъэIогъэнымкIэ, художественнэ къеджэнымкIэ ыкIи цирк искусствэмкIэ зэнэкъокъущтых. ЗэкIэмкIи ныбжьыкIэ 400-мэ яIэпэIэсэныгъэ мыщ къыщагъэлъэгъощт.

ЖъоныгъуакIэм и 15-м сыхьатыр 9-м фестивалыр ансамблэу «Налмэсым» иконцерт къэгъэлъэгъуапIэ къыщызэIуахыщт. ЖъоныгъуакIэм и 16-м мафэм сыхьатыр 3-м къыщегъэжьагъэу 4-м нэс фестивалым хэлажьэхэрэр концерт къэгъэлъэгъуапIэу «Налмэсым» къыщырагъэжьэнышъ, шъошэ зэфэшъхьафхэр ащыгъхэу Лениным игупчэ нэс къэкIощтых. Сыхьатыр 6-м фестивалым хэлажьэхэрэм гала-концерт къатыщт.

Фестивалым ипрограммэ къыделъытэ лIыкIоу къэкIощтхэм япащэхэр зэхэщакIохэм ыкIи творческэ коллективхэм аIукIэнхэу, мастер-классхэр къатынхэу, Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей кIонхэу ыкIи нэмыкI Iофтхьабзэхэр.

Мы мафэхэм фестивалым изэхэщакIохэм ащ етIупщыгъэу зыфагъэхьазыры.

СИХЪУ Гощнагъу.

ЗИГЪО ЗЭДЭГУЩЫIЭГЪУХЭР

Ор-орэу къызыщебгъэжьэныр нахьышIу

Уахътэу тызыщызэIукIэщтым пэшIорыгъэшъэу тытегущыIагъэми, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мухьамэд тежэн фаеу хъугъэ. Архитектор цIэрыIоу Бырсыр Абдулахь, республикэм и Лъэпкъ тхылъеджапIэ идиректорэу Къыкъ Беллэ, ансамблэу «Налмэсым» идиректорэу Бастэ Азмэт, АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэ зыхьырэм идиректорэу Зыхьэ Мэлайчэт, сурэтышIхэр, музейхэм яIофышIэхэр, культурэмкIэ министрэм игуадзэу ШъэуапцIэкъо Аминэт, нэмыкIхэр гуIэм хэтхэу министрэм ыдэжь зырызэу чIэхьагъэх...

Блащэпсынэ щапIугъ. Культурэм щыцIэрыIо Бэшкэкъо Мэсхьудэ ыгъэсагъэмэ ащыщ. Искусствэм фэгъэхьыгъэу Мыекъуапэ, Краснодар ащеджагъ. Ансамблэу «Налмэсым» икъэшъуакIоу хэгъэгубэмэ ащыIагъ. Москва, Санкт-Петербург яконцерт къэтыпIэ хэхыгъэмэ къащышъуагъ. Урысые Федерацием изаслуженнэ артист, Адыгеим, Темыр Осетием — Аланием янароднэ артист, нэмыкI хэгъэгу ыкIи шъолъыр мэхьанэ зиIэ щытхъуцIэхэр къыфагъэшъошагъэх, Къэралыгъо академическэ къэшъокIо ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу М. Къулэм аужырэ илъэсхэм Iоф ышIагъ.

— Мухьамэд, министрэ Iэнатэм узэрэIухьагъэм фэшI тигъэзетеджэмэ ацIэкIэ сыпфэгушIо.

— Тхьауегъэпсэу.

— Гухэлъыбэ зэрэуиIэр сэшIэ. Апэрэ мафэхэм къащыублагъэу анахьэу унаIэ зытебдзэгъэ Iофыгъомэ тащыгъэгъуазэба.

— Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан къызэрэсиIуагъэу, къуаджэхэм культурэм иунэхэу адэтхэр, музейхэр, тхылъеджапIэхэр, искусствэхэмкIэ еджапIэхэр, культурэм инэмыкI IофшIапIэхэр тапэкIэ нахьышIоу зэрэлэжьэщтхэм ямэхьанэ зыкъеIэты. Тиансамблэхэм, театрэхэм, оркестрэхэм ярепертуар зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм тегущыIагъ. Пшъэрылъэу тиIэхэр къыдэтлъытэхэзэ, культурэм иучреждениехэм сахэхьащт. Зэфэхьысыжьхэр зытшIыхэкIэ тиIофшIэн нахь гъэнэфагъэу тыпылъыщт.

— «Налмэсым» Iоф щыпшIэзэ тирайонхэм ящыIэкIэпсэукIэ плъэгъущтыгъ. Сыда кIэу къахэбгъэщымэ пшIоигъор?

— ЯгумэкIыгъохэм сащыгъуаз, ау цIыфмэ саIукIэнэу сыфай. Ушъхьагъу амышIэу Iофыр агъэцэкIэным зэрэлъыхъущтхэр зэхэсхы сшIоигъу.

— Лъэхъэнэ къызэрыкIоп къызэтынэкIырэр. Ахъщэр зыфимыкъухэрэм, пэрыохъухэр къэзыгъотыхэрэм сыда япIощтыр?

— Мылъкум елъытыгъэр бэ, ау зэкIэри ахъщэм епхыгъэп. УгукIэ уфаемэ ахъщэр къыхэмыхьэу зэшIопхынэу щыIэр макIэп.

— Композиторэу Нэхэе Аслъан искусствэхэмкIэ тиеджапIэхэр 20-м къызэрэщымыкIэхэрэр, лъэпкъ кадрэхэр зэрагъэхьазырхэрэм уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр ренэу къеIоми, щыкIагъэу тиIэр бэ.

— Нэхэе Аслъан зыфиIорэр шъыпкъэ. «Налмэсым» Iоф щысшIэзэ кадрэхэм ягъэхьазырын тигъэгумэкIыщтыгъ. ИскусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэхэм яIофшIэн дэгъоу агъэпсыгъ, ау тищыкIэгъэ кадрэхэр икъоу агъэхьазырхэрэп. КъызэрэсIуагъэу, ушъхьагъу къэзыгъотыхэрэм, лэжьэпкIэ ин епты зыхъукIэ зэкIэри дэгъоу ыгъэцэкIэн ылъэкIыщтыгъэу зылъытэхэрэм адезгъаштэрэп. КIэлэцIыкIухэр бэ хъухэу ебгъаджэхэ зыхъукIэ къызыхэпхыщтым ипчъагъэ хэхъо. Янэ-ятэхэм Iоф адэпшIэн зэрэфаери къыхэсэгъэщы.

— Театрэу, ансамблэу тиIэр макIэп. Арэу щытми, адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэмкIэ оркестрэ зэхащэрэп. Кадрэхэр тфимыкъухэу къытаIо.

— Адыгэмэ зэраIоу, «Iоф мыублэм блэ хэс». Ыгу етыгъэу Iоф зымышIэхэрэр къыддиштэщтхэп. ШыкIэпщынэм, адыгэ пщынэм, нэмыкIхэм апыщагъэхэр тэры зыгъэхьазырынхэ фаер. Сыбыр е Ставрополь краим тэщ пае ащырагъэджэщтхэп. ИскусствэхэмкIэ колледжым сызыкIокIэ кадрэхэм ягъэхьазырын тытегущыIэщт. Мариинскэ театрэм е Театрэшхом апае рагъаджэхэу студентхэм араIо зыхъукIэ, тикIэлэегъаджэхэр тэрэзэу зекIохэрэп. Апэ тэ тищыкIэгъэщтхэр арэгъасэх. «Адыгэ театрэм», «Ислъамыем» апае уезгъаджэрэп» кIэлэцIыкIум епIомэ сыда Iофым кIэух фэхъущтыр? «Налмэсым» итарихъ дэгъоу арагъашIэрэп. Урысыем тыщэпсэу, ау тищыкIэгъэ кадрэхэр Адыгеим фэдгъэхьазырынхэшъ, етIанэ хэгъэгу Iофыгъомэ тягупшысэщт. Студентым гъэсэныгъэ дэгъу ети, ежь-ежьырэу искусствэм зыкъыщигъотыщт. ПэшIорыгъэшъэу «ышъхьэ бгъэунэзэныр» ищыкIэгъахэп.

<u>Адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэмкIэ оркестрэр тищыкIэгъэ дэд. КIэу зэхэтымыщэщтми, шIэхэу хэкIыпIэшIу къэдгъотыщт.</u>

— Нэчэс Анжеликэ, ЛIыбзыу Аслъан, Дзыбэ Мыхьамэт, Элдэрэ Айдэмыр, Быщтэкъо Азэмат, нэмыкI артист дэгъухэр тиIэх...

— Нурбый, къызгурэIо зыфапIорэр. Ахэр оркестрэ е ансамблэ горэм епхыгъэхэп. Сыугъоинхэшъ, ярепертуар, янеущрэ мафэ, фэшъхьафхэм татегущыIэщт. Ахэри тикультурэ фэлажьэх, щытхъуцIэхэр хабзэм афеусых, ау гъогоу зытетыщтхэм тегупшысэщт.

— Зы мафэм, зы уахътэм концертхэр, спектаклэхэр, нэмыкI лъэпкъ Iофхэр Мыекъуапэ щызэхащэхэу бэрэ къыхэкIы.

— Ащ сыщыгъуаз. Культурэм иIофышIэхэр зэмыупчIыжьхэу къыхэкIы, ащ къыпкъырыкIэу зэкIэми чIэнагъэ ашIы. АмалыкIэхэм талъыхъущт.

— ТизэдэгущыIэгъу зыщытыухыным анахьэу узыгъэгумэкIырэмэ ягугъу къытфэшIыба.

— БлэкIыгъэ уахътэр зыфэдагъэр тэшIэ, неущрэ мафэр нахьышIу зэрэтшIыщтым сегъэгумэкIы. Къэралыгъо екIолIакIэ фашIызэ, агу етыгъэу культурэм Iоф щашIэ сшIоигъу. Урысыем и Президент лэжьапкIэм икъыхэгъэхъон къытегущыIагъ, ари дэгъу. Iофэу бгъэцакIэрэр шIу плъэгъун фае.

— УиIэнатIэ уIумыхьэзэ футбол узэрешIэщтыгъэр сэшIэ.

— Уахътэ къызэрэхэзгъэкIыщтым сыпылъыщт. Футболыр спорт къодыеп...

— Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкIощтхэм якъызэIухыгъо, язэфэшIыжьын адыгэхэр хэлэжьэщтхэба? Ащ бэ къыкIэупчIэрэр.

— УпчIэр зыфэгъэхьыгъэр къызгурэIо, Iоф дэтшIэщт. Программэр зэрэгъэпсыгъэщтыр сшIапэрэп. Олимпиадэри щыIэныгъэм щыщ. Бзэр, культурэр, лъэпкъ зэхашIэр къызэтезыгъэнэщтхэ цIыфхэр тиреспубликэ ищыкIагъэх, тимурадхэм тафэкIощт.

...КультурэмкIэ министрэм тыдэгущыIэфэ иIэнатIэ зэрэIухьагъэм фэшI Ингушетием, Темыр Осетием, Дагъыстан, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, нэмыкIхэм ащыщхэр телефонкIэ къафытеуагъэх, М. Къулэм къыфэгушIуагъэх. Мухьамэд унэгъо дахэ щапIугъ. Ишъхьэгъусэу Мирэ Адыгеим инароднэ артистк, ыкъоу Мурадинэ «Налмэсым» икъэшъуакIу. КультурэмкIэ Министерствэм иIофшIагъэ осэ ин фишIызэ, М. Къулэр нахьышIум зэрэфэкIощтым пылъыщтэу къытиIуагъ. ИгухэлъышIухэр Тхьэм къыдегъэхъух.

Сурэтым итыр: **Къулэ Мухьамэд.**

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

СтадионыкIэм щешIэщтых

«Олимпия» Волгоград — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 3:3.

Мэзаем и 26-м зэдешIагъэх.

«Зэкъошныгъ»: Макоев, Нечукин, Мыкъо, Емкъужъ (Нартиков, 67), Кузнецов (Лучин, 90), Жегулин, Абаев, Барахоев (Датхъужъ, 86), Ешыгуау, Батырбый (Сандаков, 80), Кокорев (Винников, 88).

Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр: Кокорев — 12, Жегулин — 17, Нартиков — 88, «Зэкъошныгъ». Герасимов — 63, Коваленко — 78, Галкин — 90, «Олимпия».

«Зэкъошныгъэм» текIоныгъэр зыIэкIигъэкIыгъ. Аужырэ нэгъэупIэпIэгъухэм тикомандэ икъэлапчъэ Iэгуаор къызэрэдадзагъэр гухэкI. ЖъоныгъуакIэм и 1-м «Зэкъошныгъэм» зичэзыу ешIэгъоу иIэщтыр тиреспубликэ истадионыкIэу Мыекъуапэ щашIыгъэм щыкIощт. Астрахань икомандэу «Волгарь» тифутболистхэр дешIэщтых.

«Зэкъошныгъэм» текIоныгъэр зэIукIэгъум къыщыдихынэу тегъэгугъэ, ау ащ дакIоу зы упчIэ гъэшIэгъон тифутболистхэм яттынэу тыфай.

СтадионыкIэу Мыекъуапэ щашIырэр дахэ, ущешIэнкIэ хьопсагъоу щыт. **Хэта апэу къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзэщтыр?** Ар зинасып къыхьырэ футболистыр Адыгеим испорт итарихъ къыхэнэжьыщт.

Шъуегугъу, тыжъугъэгушIу, Адыгеим ифутболистхэр!

Купым хэтхэр зэрешIагъэхэр

«Астрахань» — «Энергия» — 1:0, «Алания-Д» — «Митос» — 1:2, «Дагдизель» — «Ангушт» — 1:0, «Биолог» — «Черноморец» — 0:2, «Славянский» — «Торпедо» — 1:2, «Мэщыкъу» — КТГ — 2:0, СКА — «Таганрог» — 0:3.

«Зэкъошныгъэр» я 13-рэ чIыпIэм щыI.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
МЭЩЛIЭКЪО Саид

Редактор шъхьаIэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
ХЪУРМЭ Хъусен

Редакциер зыдэщыIэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: **adygvoice@mail.ru**

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4010
Индексхэр 52161 52162
Зак. 1215

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00